



## Teismo praktikos rinkinys

GENERALINĖS ADVOKATĖS  
TAMARA ČAPETA IŠVADA,  
pateikta 2023 m. birželio 22 d.<sup>1</sup>

**Byla C-281/22**

**G. K.,  
B. O. D. GmbH,  
S. L.,  
dalyvaujant:**

**Österreichischer Delegierter Europäischer Staatsanwalt**

(*Oberlandesgericht Wien* (Vienos aukštesnysis apygardos teismas, Austrija) prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Teismų bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose – Europos prokuratūra – Reglamentas (ES) 2017/1939 – Tarpvalstybiniai tyrimai – Padedančiam deleguotajam prokurorui pavestos tyrimo priemonės – Išankstinis teismo leidimas – Veiksminga teisminė peržiūra – Tarpusavio pripažinimo principas – Pagrindinės teisės“

1. 2021 m. birželio 1 d. pradėjo veikti Europos prokuratūra (toliau – EPPO), turinti įgaliojimus tirti nusikaltimus, kenkiančius Europos Sąjungos finansiniams interesams, ir vykdyti baudžiamąjį persekiojimą už juos. Šioje byloje Teisingumo Teismo pirmą kartą prašoma išaiškinti teisės aktą, kuriuo įsteigta ši įstaiga ir kuriame nustatytos jos veikimo taisyklės, t. y. EPPO reglamentą<sup>2</sup>.

2. Europos Sąjungos finansiniams interesams kenkiančius nusikaltimus dažnai padaro kelių valstybių narių subjektai. Todėl tam, kad EPPO galėtų vykdyti savo užduotį, ji turi turėti galimybę vykdyti tarpvalstybinius tyrimus. Tokiuose tyrimuose dalyvauja tyrimą vienoje valstybėje narėje vykdančią bylą tiriantis Europos deleguotasis prokuroras (toliau – bylą tiriantis EDP)<sup>3</sup> ir padedantis Europos deleguotasis prokuroras (toliau – padedantis EDP)<sup>4</sup>, kuriam pavesta vykdyti tyrimo priemonę kitoje valstybėje narėje. Nagrinėjamoje byloje Teisingumo Teismas turi išaiškinti tam tikrus EPPO reglamento aspektus, susijusius su tokiais tarpvalstybiniais tyrimais.

3. Trys prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo iškelti klausimai gali būti vertinami kartu: iš esmės šis teismas klausia, kuris nacionalinis teismas (arba teismai) turi išduoti leidimą taikyti tyrimo priemonę kitoje valstybėje narėje nei ta, kurioje vykdomas pagrindinis

<sup>1</sup> Originalo kalba: anglų.

<sup>2</sup> 2017 m. spalio 12 d. Tarybos reglamentas (ES) 2017/1939, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas Europos prokuratūros įsteigimo srityje (OL L 283, 2017, p. 1) (toliau – EPPO reglamentas).

<sup>3</sup> Žr. EPPO reglamento 2 straipsnio 5 punktą.

<sup>4</sup> Žr. EPPO reglamento 2 straipsnio 6 punktą.

EPPO tyrimas. Jei leidimą turi išduoti padedančio EDP valstybės teismas, kokia turėtų būti šios teisminės peržiūros apimtis ir ar anksčiau kitoje valstybėje narėje išduotas teismo leidimas turi reikšmės šiam procesui?

4. Tai anaip tol nėra paprastas klausimas. Šio proceso dalyviai siūlo dvi viena kitai prieštaraujančias EPPO reglamento 31 ir 32 straipsnių sampratas. Kaip atskleisiu, šie du vienas kitam prieštaraujantys variantai grindžiami įprastais Teisingumo Teismo taikomais aiškinimo metodais: EPPO reglamento teksto, konteksto, tikslų ir genezės aiškinimu<sup>5</sup>. Nė vienas iš siūlomų rezultatų nėra visiškai pagrįstas taikant visus šiuos aiškinimo metodus. Vis dėlto Teisingumo Teismas turės pasirinkti vieną iš jų.

## I. Faktinės aplinkybės, teisinis pagrindas ir prejudiciniai klausimai

5. EPPO per Europos deleguotąjį prokurorą Vokietijos Federacinėje Respublikoje (Miunchene) vykdo ikiteisminius tyrimus dėl G. K., S. L. ir B. O. D. GmbH (toliau – kaltinamieji). Jie įtariami tuo, kad, importuodami (JAV kilmės) biodyzeliną į Europos Sąjungą, pateikė neteisingą informaciją, siekdami apeiti muitų taisykles, ir taip nesumokėjo apie 1 295 000 EUR dydžio muitų. Ši tariamai padaryta žala yra Europos Sąjungos finansinis interesas, taigi priklauso EPPO kompetencijai<sup>6</sup>.

6. Nors pagrindinis tyrimas vyksta Vokietijoje, EPPO manė, kad būtina surinkti įrodymus kitose valstybėse narėse. Taigi buvo nuspręsta, kad būtina atlikti tarpvalstybinį tyrimą kitose valstybėse narėse, įskaitant Austriją. Konkrečiai kalbant, bylą tiriantis EDP pavedė atlikti kaltinamųjų turto Austrijoje kratą ir poėmį.

7. Pagal Austrijos teisę tokiai tyrimo priemonei būtina iš anksto gauti teismo leidimą. Taigi padedantis EDP kreipėsi dėl teismo orderių atlikti kratą kaltinamųjų gyvenamosiose ir verslo patalpose, kad būtų galima paimti dokumentus ir aparatinę įrangą, galinčius patvirtinti kaltę, ir juos gavo.

8. Kaip paaiškinta per posėdį, Vokietijos teismų nebuvo prašoma ir jie nevykdė prašomų taikyti kratos ir poėmio priemonių išankstinės teisminės peržiūros, nors esant panašiai vidaus situacijai to būtų reikalaujama. Taip yra dėl to, kaip Vokietija įgyvendino EPPO reglamento 31 straipsnio 3 dalį. Pagal jos įgyvendinimo nuostatas teismo leidimo tarpvalstybiniams tyrimams nereikia, jeigu tyrimo priemonė bus taikoma valstybėje narėje, kurios teisėje taip pat reikalaujama išankstinio teismo leidimo<sup>7</sup>. Tokiu atveju tos kitos valstybės narės teismas yra kompetentingas išduoti leidimą taikyti tyrimo priemonę. Taigi bylą tiriantis EDP neprašė teismo leidimo Vokietijoje.

<sup>5</sup> Žr., pavyzdžiui, toliau pateiktus naujausius išaiškinimus dėl Teisingumo Teismo taikomo aiškinimo metodo. „<...> iš Teisingumo Teismo suformuotos jurisprudencijos matyti, kad aiškinant Sąjungos teisės nuostatą reikia atsižvelgti ne tik į jos formuluotę, bet ir į kontekstą bei teisės akto, kuriame ji įtvirtinta, tikslus <...>“. Žr. 2023 m. vasario 2 d. Sprendimą *Towarzystwo Ubezpieczeń Ż (Klaidinančios standartinės draudimo sutartys)* (C-208/21, EU:C:2023:64, 76 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Taip pat žr. 2022 m. spalio 13 d. Sprendimą *Perfumesco.pl* (C-355/21, EU:C:2022:791, 39 punktas). „Sąjungos teisės nuostatos genezė taip pat gali suteikti reikšmingos informacijos ją aiškinant <...>“.

<sup>6</sup> Sąjungos interesams kenkiančių finansinių nusikaltimų požymiai iš dalies suderinti 2017 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2017/1371 dėl kovos su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu baudžiamosios teisės priemonėmis (OL L 198, 2017, p. 29) (toliau – FIA direktyva).

<sup>7</sup> 2020 m. liepos 10 d. *Gesetz zur Ausführung der EU-Verordnung zur Errichtung der Europäischen Staatsanwaltschaft* (ES reglamento dėl Europos prokuratūros įkūrimo įgyvendinimo įstatymas) (BGBl. I S. p. 1648) 3 straipsnio 2 dalis.

9. 2021 m. gruodžio 1 d. kaltinamieji pateikė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, *Oberlandesgericht Wien* (Vienos aukštesnysis apygardos teismas, Austrija), apeliacinius skundus dėl keturių Austrijos teismų patvirtintų kratos orderių. Jie tvirtina, kad leistos taikyti kratos ir poėmio priemonės nebuvo nei būtinos, nei proporcingos.

10. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paaiškina, kad nagrinėjant pagrindinę bylą Austrijos padedantis EDP teigė, jog EPPO reglamentu buvo sukurtas naujas tarpvalstybinio tyrimo priemonių teisinis pagrindas, pagal kurį jų pagrindimas turi būti nagrinėjamas tik bylą tiriančio EDP valstybėje narėje. Padedančio EDP valstybės teismas negali vertinti tyrimo priemonės materialinio pagrindimo. Jis gali tik kontroliuoti, ar priemonė atitinka formalius ir procesinius jos vykdymo reikalavimus. Todėl padedantis EDP manė, kad apeliaciniai skundai turi būti atmesti.

11. Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi išspręsti klausimą, ar padedančio EDP valstybės narės teismai turi teisę atlikti visapusišką peržiūrą, kaip tai darytų esant išimtinai vidaus situacijai, ar, kiek tai susiję su tarpvalstybiniais EPPO tyrimais, jie turėtų atlikti tik procesinių klausimų dėl tokių tyrimo priemonių vykdymo peržiūrą. Jis mano, kad atsakymas į šį klausimą priklauso nuo EPPO reglamento 31 ir 32 straipsnių aiškinimo.

12. EPPO reglamento 31 straipsnio „Tarpvalstybiniai tyrimai“ 1–3 dalyse nustatyta:

„1. Europos deleguotieji prokurorai glaudžiai bendradarbiauja padėdami vieni kitiems ir reguliariai tarpusavyje konsultuodamiesi tarpvalstybinių bylų atvejais. Kai priemonės turi būti imamasi valstybėje narėje, kuri nėra bylą tiriančio Europos deleguotojo prokuroro valstybė narė, minėtas Europos deleguotasis prokuroras priima sprendimą dėl būtinos priemonės patvirtinimo ir paveda ją tos valstybės narės, kurioje ta priemonė turi būti įvykdyta, Europos deleguotajam prokurorui.

2. Bylą tiriantis Europos deleguotasis prokuroras gali pavesti bet kurias priemones, kurias jis gali taikyti pagal 30 straipsnį. Tokių priemonių pagrindimą ir patvirtinimą reglamentuoja bylą tiriančio Europos deleguotojo prokuroro valstybės narės teisė. Jei bylą tiriantis Europos deleguotasis prokuroras paveda tyrimo priemonę vienam ar keliems kitos valstybės narės Europos deleguotiesiems prokurorams, jis tuo pačiu metu apie tai praneša savo prižiūrinčiam Europos prokurorui.

3. Jei pagal padedančio Europos deleguotojo prokuroro valstybės narės teisę reikalaujama gauti teismo leidimą taikyti priemonę, padedantis Europos deleguotasis prokuroras turi gauti tokį leidimą laikantis tos valstybės narės teisės.

Jei teismo leidimą taikyti pavestą priemonę išduoti atsisakoma, bylą tiriantis Europos deleguotasis prokuroras pavedimo aktą panaikina.

Tačiau tais atvejais, kai pagal padedančio Europos deleguotojo prokuroro valstybės narės teisę gauti tokį teismo leidimą nereikalaujama, tačiau jį gauti reikalaujama pagal bylą tiriančio Europos deleguotojo prokuroro valstybės narės teisę, pastarasis Europos deleguotasis prokuroras turi gauti tokį leidimą ir jis turi būti pateikiamas kartu su pavedimo aktu.“

13. EPPO reglamento 32 straipsnyje „Pavestų priemonių vykdymo užtikrinimas“ įtvirtinta:

„Pavestos priemonės vykdomos pagal šį reglamentą ir padedančio Europos deleguotojo prokuroro valstybės narės teisę. Laikomasi bylą tiriančio Europos deleguotojo prokuroro aiškiai nurodytų formalumų ir procedūrų, išskyrus atvejus, kai tokie formalumai ir procedūros prieštarauja padedančio Europos deleguotojo prokuroro valstybės narės teisės pagrindiniams principams.“

14. Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas *Oberlandesgericht Wien* (Vienos aukštesnysis apygardos teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar Sąjungos teisės aktai, visų pirma [EPPO reglamento] 31 straipsnio 3 dalies pirma pastraipa ir 32 straipsnis, turi būti aiškinami taip, kad tuo atveju, jeigu atliekant tarpvalstybinius tyrimus reikia teismo leidimo taikyti priemonę padedančio Europos deleguotojo prokuroro valstybėje narėje, turi būti patikrinti visi materialinės teisės aspektai, kaip antai baudžiamoji atsakomybė, įtarimas dėl nusikalstamos veikos, būtinumas ir proporcingumas?
2. Ar atliekant patikrinimą reikia atsižvelgti į tai, ar priemonės teisėtumą jau patikrino teismas bylą tiriančio Europos deleguotojo prokuroro valstybėje narėje, vadovaudamasis šios valstybės narės teise?
3. Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai ir (arba) jeigu į antrąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai: kokio masto patikrinimas turi būti atliktas padedančio Europos deleguotojo prokuroro valstybėje narėje?“

15. Rašytines pastabas pateikė pagrindinės bylos šalys, Austrijos, Vokietijos, Prancūzijos, Nyderlandų ir Rumunijos vyriausybės, EPPO ir Europos Komisija. 2023 m. vasario 27 d. įvyko posėdis, per kurį visi šie dalyviai, išskyrus Prancūziją, pateikė žodinius argumentus.

## II. Analizė

16. Norėdama patarti Teisingumo Teismui, kaip atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimus, šią išvadą išdėstysiu taip, kaip nurodyta toliau. Pirmiausia trumpai apibūdinsiu EPPO ir jos steigimo procesą, kuris (ko gero) turėjo įtakos sprendimams dėl EPPO reglamento galutinio teksto (A skirsnis). Toliau pristatysiu dvi aiškinimo kryptis, kurias Teisingumo Teismui pasiūlė pagrindinės bylos dalyviai, ir pateiksiu jų argumentus (B skirsnis). Paskutiniame skirsnyje pasiūlysiu Teisingumo Teismui, kurį aiškinimo variantą pasirinkti, atsižvelgiant į abiejų variantų privalumus ir trūkumus. Jame, be kita ko, aptarsiu pagrindinių teisių apsaugą EPPO veikloje (C skirsnis).

## A. Trumpas EPPO pristatymas ir nuostatų dėl tarpvalstybinių tyrimų genezė

17. EPPO įsteigimas yra tikra naujovė ir svarbus pasiekimas Europos integracijos procese. Ji – viena ir, nepaisant decentralizuotos struktūros<sup>8</sup>, nedaloma Europos Sąjungos įstaiga<sup>9</sup>, kuriai suteikti įgaliojimai tirti nusikaltimus, kenkiančius Europos Sąjungos finansiniams interesams, ir vykdyti baudžiamąjį persekiojimą už juos<sup>10</sup>.

18. EPPO įsteigta pagal Lisabonos sutartimi įtrauktą SESV 86 straipsnį. Veiksmai, kurie gali būti suprantami kaip kenkiantys Europos Sąjungos finansiniams interesams ir dėl kurių EPPO turi jurisdikciją, nurodyti FIA direktyvoje. Vis dėlto valstybės narės vis tiek turi kriminalizuoti šias veikas ir apibrėžti tokių nusikaltimų požymius savo nacionalinėje teisėje.

19. Be to, EPPO reglamente EPPO procedūros reglamentuotos tik iš dalies. Visais atvejais, kai nėra Sąjungos taisyklių, tame reglamente tik nustatyta, kurios valstybės narės teisės normos taikomos<sup>11</sup>.

20. Taigi EPPO iš tiesų yra viena ir nedaloma įstaiga, tačiau ji veikia be bendros materialinės ir procesinės baudžiamosios teisės. Šie klausimai daugiausia priklauso nuo valstybių narių įstatymų, o šie gali skirtis, nelygu valstybių narių pasirinkti sprendimai. Tiek EPPO vientisumas, tiek jos priklausomybė nuo nacionalinių įstatymų yra svarbūs veiksniai aiškinant EPPO reglamentą.

21. EPPO įsteigimo kelias nebuvo nei lengvas, nei greitas. Po ilgų pasirengimo metų<sup>12</sup> ir dar 2013 m. pateikto pirminio pasiūlymo<sup>13</sup>, dėl kurio nepavyko pasiekti vieningo sutarimo, EPPO galiausiai buvo įsteigta kaip tvirtesnio bendradarbiavimo mechanizmas pagal ESS 20 straipsnio 2 dalį ir SESV 329 straipsnio 1 dalį. Vis dėlto naujasis projektas nebuvo priimtinas visoms valstybėms narėms, todėl ne visos jos jame dalyvauja<sup>14</sup>.

22. Derybos, po kurių buvo priimtas EPPO reglamentas, buvo ypač sudėtingos dėl tarpvalstybinių tyrimo priemonių<sup>15</sup>

<sup>8</sup> EPPO veikia per Europos prokurorų tinklą Sąjungos lygmeniu (Liuksemburge), kuriam vadovauja Europos vyriausiasis prokuroras. EPPO sudaro Europos prokurorai, nuolatinės kolegijos (kurios stebi tyrimus ir jiems vadovauja bei užtikrina EPPO veiklos darnumą) ir Europos prokurorų kolegija (ją sudaro po vieną Europos prokurorą iš kiekvienos valstybės narės). Decentralizuotą lygmenį sudaro Europos deleguotieji prokurorai (toliau – EDP) iš kiekvienos dalyvaujančios valstybės narės.

<sup>9</sup> EPPO reglamento 8 straipsnio 1 dalis.

<sup>10</sup> Žr. SESV 86 straipsnio 2 dalį ir EPPO reglamento 4 straipsnį.

<sup>11</sup> Žr. EPPO reglamento 5 straipsnio 3 dalį.

<sup>12</sup> Žr. visų pirma *Corpus Juris 2000*, Žalioji knyga dėl Bendrijos finansinių interesų apsaugos baudžiamosios teisės priemonėmis ir dėl Europos prokuroro pareigybės įsteigimo, COM(2001) 715 *final* (toliau – „Florencijos pasiūlymas“). Šis *Corpus Juris* buvo *Corpus Juris 1997* („Baudžiamosios teisės nuostatų įvedimas dėl Europos Sąjungos finansinių interesų“, Ed. Economica Paris, 1997), kurį parengė 1995 m. Urbino universitete (Italija) vykusiame Europos baudžiamosios teisės asociacijų pirmininkų susitikime paskirta ekspertų grupė, tęsinys. Pagrindinis *Corpus Juris* pateiktas pasiūlymas buvo sukurti vieną teisinę erdvę, apimančią materialinę ir procesinę baudžiamąją teisę – dėl antrosios buvo siūloma, be kita ko, įsteigti Europos prokuroro pareigybę. Plačiau žr. <https://www.eppo.europa.eu/en/background>

<sup>13</sup> Pasiūlymas dėl Tarybos reglamento dėl Europos prokuratūros įsteigimo, COM(2013) 534 *final* (toliau – 2013 m. pasiūlymas).

<sup>14</sup> Nedalyvaujančios valstybės narės yra Vengrija, Lenkija ir Švedija. Danija ir Airija turi teisę atsakyti dalyvauti laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje (toliau – LSTE).

<sup>15</sup> Herrnfeld, H. H., „Article 31“ leidinyje Herrnfeld, H. H., Brodowski, D. ir Burchard, C., *European Public Prosecutor's Office. Article-by-Article Commentary*, Bloomsbury Publishing, 2020, p. 300.

23. 2013 m. pasiūlymo 26 straipsnyje buvo išvardyta 21 skirtinga tyrimo priemonė. Dešimčiai iš jų, įskaitant šioje byloje nagrinėjamą patalpų krata, būtų reikėję valstybės narės, kurioje tos tyrimo priemonės turi būti vykdomos, kompetentingos teisminės institucijos leidimo<sup>16</sup>.

24. Atsakydami į šį pasiūlymą, 14 nacionalinių parlamentų pateikė Komisijai pagrįstas nuomones – tai lėmė Protokolo Nr. 2 7 straipsnio 2 dalyje numatyto subsidiarumo kontrolės mechanizmo taikymą<sup>17</sup>. Pagrįstose nuomonėse kai kurie nacionaliniai parlamentai išreiškė susirūpinimą, kad pateikus tyrimo priemonių sąrašą būtų nuleisti procesiniai standartai ir kad kai kurių valstybių narių nacionalinėje teisėje kai kurių tyrimo priemonių nenumatyta, todėl nebūtų užtikrintas reikiamas pagrindinių teisių apsaugos lygis<sup>18</sup>.

25. Galiausiai šis pasiūlymas buvo atmestas<sup>19</sup> ir pateikti keli priešpriešiniai pasiūlymai. Austrijos ir Vokietijos delegacijų bendrai pateiktas pasiūlymas yra ypač svarbus šiam procesui<sup>20</sup>.

26. Vokietijos delegacija pateikė šias rašytines pastabas<sup>21</sup>: „Dabartinė 26a straipsnio koncepcija nėra įtikinama ir tam, kad ji būtų priimtina, ją reikia dar kartą peržiūrėti. Mums reikės tinkamos ir veiksmingos sistemos, kuri veiktų bent jau taip pat gerai, kaip tarpvalstybinis bendradarbiavimas pagal MLA [savitarpio teisinės pagalbos] ir tarpusavio pripažinimo procedūras. Kaip buvo paašškinta anksčiau: manome, kad turėtume sukurti sistemą, kurioje tarpusavio pripažinimo sąvoka (ETO) būtų naudojama kaip atskaitos taškas, ir atlikti pakeitimus, kai tai tinkama siekiant įgyvendinti „vienos įstaigos“ idėją“.

27. Taigi bendrame Austrijos ir Vokietijos pasiūlyme buvo atspindėti Europos tyrimo orderio direktyvoje numatyti tarpusavio pripažinimo sprendimai<sup>22</sup>: „Jei priemonę reikia taikyti kitoje valstybėje narėje nei ta, kurioje dirba bylą tiriantis Europos deleguotasis prokuroras, jis nurodo taikyti priemonę pagal bylą tiriančio Europos deleguotojo prokuroro valstybės narės teisę ir prireikus kreiptis dėl teismo leidimo arba paprašo priimti teismo nutartį dėl priemonės taikymo“<sup>23</sup>.

28. Šis bendras pasiūlymas taip pat nepateko į galutinį EPPO reglamento tekstą.

<sup>16</sup> Šiuo klausimu žr. 2013 m. pasiūlymo 26 straipsnio 4 ir 5 dalis: „4. Valstybės narės užtikrina, kad šio straipsnio 1 dalies a–j punktuose nurodytoms tyrimo priemonėms būtų išduotas valstybės narės, kurioje jas numatoma vykdyti, kompetentingos teisminės institucijos leidimas“ ir „5. Šio straipsnio 1 dalies k–u punktuose nurodytoms tyrimo priemonėms turi būti išduodamas teismo leidimas, jeigu jo reikalaujama pagal valstybės narės, kurioje tyrimo priemonę numatoma vykdyti, nacionalinę teisę“.

<sup>17</sup> Protokolas Nr. 2 dėl subsidiarumo ir proporcingumo principų taikymo (OL C 115, 2008, p. 206).

<sup>18</sup> Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai ir nacionaliniams parlamentams dėl pasiūlymo dėl Tarybos reglamento dėl Europos prokuratūros įsteigimo peržiūrėjimo subsidiarumo principo atžvilgiu pagal Protokolą Nr. 2, COM(2013) 851 *final*), p. 9.

<sup>19</sup> Šios išvados 15 išnašoje minėtas Herrfeld, H. H., p. 291.

<sup>20</sup> Pasiūlymas dėl Tarybos reglamento dėl Europos prokuratūros įsteigimo – Austrijos ir Vokietijos delegacijų rašytinės pastabos, tarpinstitucinė byla: 2013/0255 (APP), DS 1237/15, 2015 m. balandžio 21 d.

<sup>21</sup> Pasiūlymas dėl Tarybos reglamento dėl Europos prokuratūros įsteigimo – Vokietijos delegacijos rašytinės pastabos, tarpinstitucinė byla: 2013/0255 (APP), DS 1234/15, 2015 m. balandžio 21 d.

<sup>22</sup> 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/41/ES dėl Europos tyrimo orderio baudžiamosiose bylose (OL L 130, 2014, p. 1) (toliau – ETO direktyva).

<sup>23</sup> Austrijos ir Vokietijos rašytinėse pastabose taip pat buvo siūloma: „Jeigu pagal padedančio Europos deleguotojo prokuroro valstybės narės teisę priemonei pripažinti reikia teismo leidimo arba teismo nutarties, jis pateikia nutartį ir, atitinkamai atvejais, prie jos pridėta teismo leidimą savo valstybės narės kompetentingai teisminei institucijai, kad ši pripažintų tą priemonę“.

29. Pasirinktas teisėkūros rezultatas, kuris atsispindi dabartinėje EPPO reglamento 31 straipsnio 3 dalyje, sukėlė būtent tas problemas, apie kurias Vokietijos delegacija įspėjo dėl ankstesnių pasiūlymų<sup>24</sup>. Joje aiškiai nenurodyta, pagal kurios valstybės narės teisę nustatoma, ar būtinas išankstinis teismo leidimas vykdyti priemonę, ir kuris teismas yra atsakingas už tokio leidimo išdavimą. Taigi ši byla yra puiki tų problemų iliustracija.

30. Vis dėlto per teisėkūros procedūrą visos delegacijos pritarė vienam klausimui: EPPO reglamentas turėtų būti paprastesnis už nuostatas, įtvirtintas ETO direktyvoje, kuri tuo metu, kai buvo priimta, taip pat buvo nauja bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose priemonė, nes EPPO yra vientisa įstaiga<sup>25</sup>.

## **B. Galimi aiškinimo variantai**

31. EPPO reglamente nekalbama apie būtinybę gauti išankstinį teismo leidimą tarpvalstybinėms tyrimo priemonėms – ši klausimą palikta spręsti valstybių narių baudžiamuosiuose įstatymuose. Ypač sudėtinga situacija susiklosto tais atvejais, kai ir bylą tiriančio, ir padedančio EDP valstybių narių nacionaliniuose įstatymuose reikalaujama išankstinio teismo leidimo. EPPO reglamento 72 konstatuojamojoje dalyje paaiškinta, kad šiame teisės akte turėtų būti aiškiai nurodyta, kurioje valstybėje narėje tokį leidimą reikėtų gauti, tačiau bet kuriuo atveju turėtų būti tik vienas leidimas. Ar šis įsipareigojimas buvo įvykdytas EPPO reglamento 31 straipsnio 3 dalyje ir kaip tai buvo padaryta?

32. Šios bylos dalyviai pasiūlė du priešingus šios nuostatos aiškinimo variantus.

33. Prieš pristatydama jų pozicijas ir jas įvertindama jaučiu poreikį pakartoti nuomonę, kurią jau esu išdėčiusi kitur<sup>26</sup>. Mano nuomone, pažodinis aiškinimas iš esmės neegzistuoja, nes žodžiai visada vartojami tam tikrame kontekste. Teisės nuostatose vartojami žodžiai, žinoma, yra svarbūs teisėjams, nes teisė paprastai išreiškiama žodžiais. Teisėjai jais vadovaujasi ir kartu yra jų ribojami<sup>27</sup>. Vis dėlto jų reikšmė, taip pat ir teisės aktuose, priklauso nuo konteksto, kuriam esant jie vartojami. Taigi sunku ar net neįmanoma atskirti pažodinio ir kontekstinio aiškinimo.

<sup>24</sup> Vokietijos rašytinėse pastabose pridurta: „Norėtume atkreipti dėmesį tik į kelis pagrindinius klausimus: 26a straipsnio tekste turės būti aiškiai nurodyta, kas priima sprendimą nurodyti imtis priemonės arba prašyti, kad teismas nurodytų imtis priemonės, ir kokia teisė taikoma nurodant imtis tokių priemonių arba prašant jų imtis. Atrodo, kad dabartiniame tekste šis klausimas lieka atviras arba galbūt net suteikiama galimybė bylą tiriančiam EDP rinktis: 1 dalyje vartojama sąvoka „pavesti“ nepaaiškina, kas priima sprendimą nurodyti imtis priemonės“. Pasiūlymas dėl Tarybos reglamento dėl Europos prokuratūros įsteigimo – Vokietijos delegacijos rašytinės pastabos, tarpinstitucinė byla: 2013/0255 (APP), DS 1234/15, 2015 m. balandžio 21 d. Taip pat žr. EPPO kolegijos priėmimo gaires dėl Reglamento (ES) 2017/1939 31 straipsnio taikymo, Kolegijos sprendimas 006/2022, p. 4, 8 punktas („be to, 31 straipsnio 3 dalyje aiškiai neapertiami atvejai, kai ir pagal bylą tiriančio EDP valstybės narės teisę, ir pagal padedančio EDP valstybės narės teisę reikalaujama teismo leidimo“).

<sup>25</sup> Žr. Pasiūlymą dėl Tarybos reglamento dėl Europos prokuratūros įsteigimo – Kiti klausimai. Tarybai pirmininkaujanti valstybė narė, 12344/16, 2016 m. rugsėjo 20 d., p. 5.

<sup>26</sup> Generalinės advokatės T. Čapeta išvada byloje *Rigall Arteria Management* (C-64/21, EU:C:2022:453, 43 punktas).

<sup>27</sup> Net ir entuziastingiausi kritinės teisės studijų krypties mokslininkai pripažintų, kad teisės nuostatų formuluotės riboja teismus jas aiškinant. Žr., pavyzdžiui, Kennedy, D., *A Critique of Adjudication (fin de siècle)*, Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, 1997, p. 13.

34. Kalbant apie kontekstinį aiškinimą, pažymėtina, kad Teisingumo Teismas jį supranta skirtingai. Dažniausiai Teisingumo Teismas kalba apie nuostatas, esančias aplink tą, kurią prašoma išaiškinti, arba apie visą dokumentą<sup>28</sup>. Vis dėlto Teisingumo Teismas taip pat yra nurodęs, kad aiškinant Sąjungos pirminės<sup>29</sup> ir antrinės teisės<sup>30</sup> nuostatas gali būti svarbi jų genezė. Galiausiai kartais atsižvelgiama ir į socialinę tikrovę, kuri yra svarbi siekiant suprasti teisės nuostatas<sup>31</sup>. Atitinkamo konteksto pasirinkimas ir jo aiškinimas turi įtakos tam tikros nuostatos teksto supratimui. Tai akivaizdu iš pagrindinės bylos dalyvių argumentų.

### 1. Pirmasis variantas: visapusiška peržiūra padedančio EDP valstybėje narėje

35. Austrijos ir Vokietijos vyriausybės teigia, kad jeigu pagal padedančio EDP nacionalinę teisę reikalaujama išankstinio teismo leidimo tyrimo priemonei vykdyti, išduodant tokį leidimą turėtų būti atlikta visapusiška peržiūra. Tai apima ne tik procesinius (priemonės vykdymo), bet ir materialinius aspektus, kuriais pirmiausia pateisinama priemonė. Taigi, padedančio EDP valstybės narės teismas turi įvertinti, ar įtarimai, kad padarytas nusikaltimas, yra būtino lygio, ar taikant prašomą tyrimo priemonę būtų gauta baudžiamajam persekiojimui reikalingų įrodymų ir ar tų pačių įrodymų nebūtų galima gauti taikant priemonę, kuria mažiau pažeidžiamas privatumas.

36. Austrijos ir Vokietijos vyriausybės daugiausia rėmėsi EPPO reglamento 31 straipsnio tekstu, kuris, jų nuomone, yra aiškus. Abi vyriausybės primygtinai tvirtino, kad teisės nuostatos tekstas yra svarbiausias aiškinimo įrankis. Jeigu tekstas aiškus, teismai negali nuo jo nukrypti.

37. Jų nuomone, Teisingumo Teismo kūrybingumas aiškinant teisės nuostatas nėra neribotas. Kitoks aiškinimas nei tas, kuris aiškiai išplaukia iš EPPO reglamento 31 straipsnio dabartinio teksto pažodinės formuluotės, peržengtų teismo atliekamo priimtino aiškinimo ribas. Be to, jis prieštarautų teisinio saugumo reikalavimui. Kaip nurodė Vokietijos vyriausybės atstovas, Teisingumo Teismas nėra nekokybiškų produktų remonto dirbtuvė. Nekokybišką produktą veikiau reikia grąžinti gamintojui, aptariamam atveju – teisės aktų leidėjui, kad šis jį patobulintų.

### 2. Antrasis variantas: aiškus užduočių pasidalijimas išduodant teismo leidimą

38. EPPO, Komisija ir Prancūzijos, Rumunijos bei Nyderlandų vyriausybės teigia, kad, priešingai nei pagal pirmąjį variantą, jeigu pagal padedančio EDP valstybės narės teisę reikalaujama teismo leidimo tyrimo priemonei, išduodant tokį leidimą gali būti atliekama tik formalių ir procesinių

<sup>28</sup> Pavyzdžiui, 2020 m. sausio 28 d. Sprendimas *Komisija / Italija (Kovos su pavėluotu mokėjimu direktyva)* (C-122/18, EU:C:2020:41, 43 punktas) (jame vienas straipsnis aiškinamas atsižvelgiant į paskesnį straipsnį); 2020 m. gruodžio 8 d. Sprendimas *Staatsanwaltschaft Wien (Suklastoti mokėjimo nurodymai)* (C-584/19, EU:C:2020:1002, 56–69 punktai) (jame nuostata aiškinama atsižvelgiant į direktyvos įvadinius straipsnius ir konstatuojamąsias dalis) ir 2022 m. vasario 24 d. Sprendimas *Namur-Est Environnement / Région wallonne* (C-463/20, EU:C:2022:121, 46 punktas) (jame nuostata aiškinama atsižvelgiant į visą nagrinėjamą direktyvą).

<sup>29</sup> Pavyzdžiui, 2018 m. gruodžio 10 d. Sprendime *Wightman ir kt.* (C-621/18, EU:C:2018:999, 47 punktas) ir 2012 m. lapkričio 27 d. Sprendime *Pringle* (C-370/12, EU:C:2012:756, 135 punktas).

<sup>30</sup> Pavyzdžiui, 2021 m. kovo 10 d. Sprendime *Ordine Nazionale dei Biologi ir kt.* (C-96/20, EU:C:2021:191, 26 ir 27 punktai) ir 2022 m. spalio 13 d. Sprendime *Rigall Arteria Management* (C-64/21, EU:C:2022:783, 31 punktas).

<sup>31</sup> Šiuo klausimu žr. 1986 m. balandžio 17 d. Sprendimą *Reed* (59/85, EU:C:1986:157, 15 punktas) (jame Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad, nesant jokių bendrų socialinių pokyčių požymių, sąvoka „sutuoktinis“ neapima nesusituokusio partnerio). Po 32 metų ta pati sąvoka buvo vertinama kitaip generalinio advokato M. Wathelet išvadoje byloje *Coman ir kt.* (C-673/16, EU:C:2018:2, 56–58 punktai) (joje jis analizuoja pokyčius, susijusius su sąvokos „sutuoktinis“ samprata, siekdamas parodyti, kad vis daugiau valstybių narių ją supranta kaip apimančią tos pačios lyties asmenų santuoką).



aspektų, susijusių su priemonės vykdymu, peržiūra. Taigi EPPO reglamente aiškiai paskirstytos užduotys tarp atitinkamų bylų tiriančio ir padedančio EDP valstybių narių teismų. Tai akivaizdu, jeigu 31 straipsnio 3 dalis suprantama atsižvelgiant į visą 31 straipsnį.

39. Jeigu ir bylą tiriančio, ir padedančio EDP valstybių narių įstatymuose reikalaujama teismo leidimo, turi būti išduodami du leidimai. Bylą tiriančio EDP valstybės narės teismas išduotų leidimą vykdyti priemonę, jeigu manytų, kad ji yra pagrįsta, o padedančio EDP valstybės narės teismas išduotų leidimą dėl procesinių jos vykdymo sąlygų.

40. Padedančio EDP valstybės narės teismo peržiūros įgaliojimai apima tik procesinius priemonės vykdymo aspektus net ir tuo atveju, kai pagal bylą tiriančio EDP valstybės narės teisę nereikalaujama išankstinio teismo leidimo esant panašiai vidaus situacijai. Taip būtų gerbiama bylą tiriančio EDP valstybės narės teisė, reglamentuojanti priemonės pagrindimą pagal 31 straipsnio 2 dalį, kai joje pasirinkta nereikalauti išankstinio teismo leidimo dėl priemonės pagrindimo.

### ***C. Atsakymai į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimus***

#### *1. Dviejų aiškinimo variantų palyginimas*

41. Taikant abu variantus gaunami skirtingi ir vienas kitam prieštaraujantys aiškinimo rezultatai. Manau, kad remiantis argumentais, pateiktais siekiant pagrįsti kiekvieną iš šių variantų, juos vertinant pagal pasirinktas aiškinimo sistemas, gaunami du vienodai priimtini EPPO reglamento aiškinimai. Kartu abu variantai turi tam tikrų trūkumų ir nenuoseklumą. Toliau juos sugretinsiu pagal kiekvieną naudojamą aiškinimo metodą.

#### *a) Tekstas*

42. Austrijos vyriausybė teigia ir Vokietijos vyriausybė jai antrina, kad EPPO reglamento 31 straipsnis yra aiškus. Jo 2 dalyje nustatyta, kad tyrimo priemonės pagrindimą ir patvirtinimą turi reglamentuoti bylą tiriančio EDP valstybės narės nacionalinė teisė. Vis dėlto pagal toliau pateiktą 3 dalį taikytina teisė keičiama, jeigu pagal padedančio EDP valstybės narės teisę reikalaujama gauti teismo leidimą. Tokiu atveju EPPO reglamento 31 straipsnio 3 dalies pirmame sakinyje aiškiai nurodyta, kad padedančio EDP valstybės narės teisė reglamentuoja leidimą išduodančio teisėjo įgaliojimus ir pareigas.

43. Vienintelė išimtis numatyta EPPO reglamento 31 straipsnio 3 dalies trečiame sakinyje, kuris taikomas tada, kai pagal padedančio EDP valstybės narės teisę nereikalaujama gauti leidimo, tačiau jį gauti reikalaujama pagal bylą tiriančio EDP valstybės narės teisę. Tik tokiu atveju teismo leidimas išduodamas remiantis bylą tiriančio EDP valstybės narės teise. Iš šio sakinio pradžioje vartojamo žodžio „tačiau“ akivaizdu, kad ši situacija yra aiškos taisyklės išimtis, pagal kurią turi būti taikoma padedančio EDP valstybės narės teisė<sup>32</sup>.

44. O antrojo varianto šalininkai teigia, kad EPPO reglamento 31 straipsnio 3 dalies pirmame sakinyje aiškiai nustatyta, kurie teismai turi išduoti leidimą ir dėl ko, dviem galimais atvejais: kai ir pagal bylą tiriančio EDP, ir pagal padedančio EDP valstybės narės įstatymus reikalaujama gauti tokį leidimą, ir tuo atveju, kai pagal bylą tiriančio EDP valstybės narės teisę nereikalaujama iš

<sup>32</sup> Per posėdį EPPO taip pat pripažino, kad žodžio „tačiau“ vartojimas apsunkina EPPO reglamento 31 straipsnio 3 dalies aiškinimą.

anksto gauti teismo leidimo, tačiau jį gauti reikalaujama pagal padedančio EDP valstybės narės teisę. Abiem atvejais padedančio EDP valstybės narės teismas gali atlikti tik su priemonės vykdymu susijusių klausimų peržiūrą.

45. EPPO reglamento 31 straipsnio 3 dalies trečiame sakinyje reglamentuojamas likęs galimas scenarijus, t. y. atvejis, kai pagal padedančio EDP valstybės narės teisę nereikalaujama gauti teismo leidimo priemonei vykdyti, tačiau jį gauti reikalaujama pagal bylą tiriančio EDP valstybės narės teisę. Tokiu atveju bylą tiriančio EDP valstybės narės teismas turi išduoti leidimą, kuris apima ir priemonės pagrindimą, ir jos vykdymą.

46. Komisija taip pat pažymėjo, kad EPPO reglamento 32 straipsnio tekste paaikškinta, jog su prašoma priemone susijusius vykdymo ir procesinius aspektus reglamentuoja padedančio EDP valstybės narės teisė.

#### *b) Kontekstas*

47. Siekdama pagrįsti savo teiginį, kad EPPO reglamento 31 straipsnio 3 dalies tekstas yra aiškus, Vokietijos vyriausybė daugiausia dėmesio skyrė jos tiesioginiam kontekstui. Ji tvirtino, kad 31 straipsnio 3 dalies trečias sakinytis taptų neaktualus, jeigu, kaip aiškina Komisija, pagrindinė nuostata, reglamentuojanti užduočių paskirstymą išduodant teismo leidimus, būtų jo 31 straipsnio 2 dalis. Jeigu taip būtų, visada būtų aišku, kad būtent bylą tiriančio EDP valstybės narės teisė reglamentuoja tai, ar reikia gauti teismo leidimą konkrečiai tyrimo priemonei. Taigi šios nuostatos pakartojimas 31 straipsnio 3 dalies trečiame sakinyje neturėtų prasmės. Ši nuostata turi prasmę tik tuomet, jeigu ji keičia 31 straipsnio 2 dalyje nustatytą taisyklę, taikomą tuo atveju, kai pagal padedančio EDP valstybės narės teisę taip pat reikalaujama gauti teismo leidimą.

48. Austrijos ir Vokietijos vyriausybės taip pat rėmėsi EPPO reglamento 72 konstatuojamąja dalimi kaip atitinkamu aiškinimo kontekstu. Jų nuomone, šioje konstatuojamojoje dalyje nurodytas reikalavimas gauti vieną teismo leidimą, siejamas su 31 straipsnio 3 dalimi, gali reikšti tik tai, kad būtent padedančio EDP valstybės narės teisė lemia, ar reikia teismo leidimo, ir jo išdavimo sąlygas. Teismo leidimo išdavimo suskirstymas į skirtingas užduotis ir jo padalijimas tarp bylą tiriančio ir padedančio EDP valstybių narių teismų neatitiktų sprendimo, kad turi būti išduotas tik vienas teismo leidimas.

49. Komisija tvirtina (ir šį požiūrį iš esmės palaiko visi antrojo varianto šalininkai), kad visas EPPO reglamento 31 straipsnis išdėstytas pagal tyrimo chronologiją. Jame nustatytos skirtingos bylą tiriančio ir padedančio EDP bei jų valstybių narių nacionalinių teismų užduotys. 1 dalyje bendrai išdėstytas užduočių paskirstymas tarp abiejų EDP.

50. Komisijos nuomone, 31 straipsnio 2 dalis yra pagrindinė. Joje aiškiai nurodyta, kad bylą tiriančio EDP valstybės narės teisė reglamentuoja tyrimo priemonės pagrindimą ir patvirtinimą. Tai taip pat reiškia, kad jeigu pagal bylą tiriančio EDP valstybės narės teisę reikalaujama išankstinio teismo leidimo, tos valstybės teismas turi įvertinti, ar priemonė yra pagrįsta ir būtina vykdant konkretų tyrimą.

51. Komisija taip pat pažymėjo, kad 31 straipsnio 2 dalyje nieko nekalbama apie priemonės vykdymą. Šis klausimas reglamentuojamas EPPO reglamento 32 straipsnyje, kuriame numatyta, kad vykdymą turi reglamentuoti padedančio EDP valstybės narės teisė.

52. 31 straipsnio 3 dalis – vienintelė nuostata, kurioje aiškiai kalbama apie teismo leidimą – Komisijos nuomone, nekeičia taikytinos teisės, kiek tai susiję su tokiu leidimu, o tai prieštarauja Austrijos ir Vokietijos vyriausybių pateiktam argumentui. Ji veikia turėtų būti vertinama kaip susieta su 31 straipsnio 2 dalimi. Taigi tos pačios nuostatos 3 dalyje nereglamentuojama tyrimo priemonės pagrindimo peržiūra, nes šie klausimai patenka į 2 dalies taikymo sritį.

53. Komisijos nuomone, 3 dalies pirmas sakiny susijęs su situacija, kai pagal padedančio EDP valstybės narės teisę reikia teismo leidimo. Tokiu atveju tos valstybės narės teismas turi išduoti leidimą prieš vykdant priemonę. Vis dėlto priimdamas tokį sprendimą tas teismas turi atkreipti dėmesį tik į prašomos tyrimo priemonės vykdymo būdą, o ne į jos pagrindimą.

54. Kalbėdama apie EPPO reglamento 72 konstatuojamosios dalies vaidmenį Komisija pripažino, kad reikalavimas dėl vieno teismo leidimo nebuvo idealiai išreikštas jo 31 straipsnyje. Vis dėlto, net jeigu kai kuriais atvejais reikėtų gauti du teismo leidimus, atsižvelgiant į aiškų užduočių paskirstymą, dėl kiekvieno klausimo vis tiek būtų gautas tik vienas leidimas. Taikydami tokią sampratą antrojo varianto šalininkai išvengė EPPO reglamento 31 straipsnio 3 dalies, kaip jie ją aiškina, ir 72 konstatuojamosios dalies prieštaravimo<sup>33</sup>.

### *c) Tikslai*

55. Grįžtant prie EPPO tikslų, tiek Austrija, tiek Vokietija pripažino, kad atliekant visapusišką peržiūrą padedančio EDP valstybėje narėje gali kilti sunkumų. Tam, kad padedančio EDP valstybės narės teismas galėtų nuspręsti, ar prašoma priemonė yra pagrįsta, jis turėtų susipažinti su visa bylos medžiaga. Kadangi pagrindinis tyrimas atliekamas kitoje valstybėje narėje, jeigu būtų surinkta pakankamai įrodymų, siekiant pradėti procesą tos valstybės teisme, bylos medžiaga gali būti parengta kita kalba. Jos vertimas, kurio galbūt prireiktų tam, kad padedančio EDP valstybės narės teismas galėtų priimti sprendimą dėl materialinių klausimų, susijusių su tyrimo priemonės teisėtumu, bet kuriuo atveju užtruktų<sup>34</sup>. Dėl to EPPO tarpvalstybiniai tyrimai iš tiesų taptų sudėtingesni nei tyrimai, atliekami pagal EPI direktyvą.

56. Abi vyriausybės pripažino, kad toks rezultatas neatitinka EPPO tikslo sukurti dar paprastesnę kovos su Europos Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiais nusikaltimais sistemą, nei iki šiol egzistavusi. Jos pabrėžė, kad, deja, jų pasiūlymas nebuvo priimtas per teisėkūros procedūrą.

57. Antrojo varianto šalininkai pažymėjo, kad įsteigti EPPO buvo būtina siekiant, kad Europos Sąjungos finansiniams interesams kenkiančių nusikaltimų tyrimas ir baudžiamasis persekiojimas už juos būtų veiksmingesnis nei tuo atveju, jeigu už juos baudžiamąjį persekiojimą vykdytų viena valstybė narė. Taigi EPPO, kaip vientisa institucija, turėtų turėti priemones, būtinas tikslui veiksmingai kovoti su nusikaltimais, kenkiančiais Sąjungos biudžetui, pasiekti. Vadinasi, aiškinant EPPO reglamento 31 straipsnį reikėtų vadovautis veiksmingumu. Bet kuriuo atveju EPPO atliekami tarpvalstybiniai tyrimai negalėtų būti aiškinami taip, kad jiems taikomos sudėtingesnės sąlygos nei tos, kurių reikalaujama pagal ETO direktyvą.

<sup>33</sup> EPPO per posėdį pridūrė, kad 72 konstatuojamoji dalis neturi norminės vertės, todėl neturėtų būti lemiama aiškinant 31 straipsnį.

<sup>34</sup> EPPO per posėdį nurodė, kad kartais bylos medžiagą sudaro tūkstančiai puslapių, kuriems išversti prireiktų išorės vertėjų, taigi EPPO veikla gerokai pabrangtų, o vertimas užtruktų mėnesius ar net metus.

58. Toliau kalbėdamos apie veiksmingumo aspektą EPPO ir Komisija akcentavo logistinius sunkumus, kylančius perduodant ir verčiant didelius kiekius dokumentų, susijusių su bylos medžiaga<sup>35</sup>. Tai patvirtina argumentą, kuriuo grindžiamas aiškinimas, pagal kurį priemonės pagrindimas turi būti vertinamas tik bylą tiriančio EDP valstybėje narėje. Be to, patikėti tyrimo priemonės pagrindimo klausimą spręsti pagal bylą tiriančio EDP valstybės teisę šios valstybės teismams logiška atsižvelgiant į tai, kad šie teismai turėtų visą visapusiškai peržiūrai atlikti būtina medžiagą. Juk tyrimas atliekamas toje valstybėje, o teismo procesas greičiausiai vyktų jos teismuose<sup>36</sup>.

59. Galiausiai EPPO taip pat atkreipė dėmesį į sunkumus, kurių kiltų, jeigu skirtingų valstybių narių, kuriose atliekami tarpvalstybiniai tyrimai, teismai priimtų prieštarigus sprendimus dėl priemonės pagrindimo. Siūlomas aiškinimas, pagal kurį priemonės pagrindimas visada vertinamas pagal bylą tiriančio EDP valstybės narės teisę, užkerta kelią prieštaringiems sprendimams net ir tais atvejais, kai renkant įrodymus konkrečioje byloje dalyvauja daug valstybių narių.

#### d) *Genezė*

60. Ir Austrijos, ir Vokietijos vyriausybės pažymėjo, kad reikia atsižvelgti į EPPO reglamento 31 straipsnio genezę. Austrija tvirtino, kad iš šios genezės aišku, jog dauguma valstybių narių žinojo apie problemas, kurių kils dėl EPPO reglamento 31 straipsnio 2 ir 3 dalių prieštaringo santykio. Vis dėlto Austrijos ir Vokietijos vyriausybių bendras pasiūlymas išspręsti šią problemą remiantis tarpusavio pripažinimo modeliu galutiniame EPPO reglamento tekste nebuvo priimtas. Taigi akivaizdu, kad 31 straipsnio 3 dalyje nereikalaujama, kaip nurodo antrojo varianto šalininkai, kad padedančio EDP valstybės narės teismas pripažintų bylą tiriančio EDP sprendimą, pagal kurį padedančio EDP valstybėje narėje būtina taikyti tyrimo priemonę. Toje nuostatoje veikia reikalaujama, kad valstybės, kurioje turi būti vykdoma priemonė, teismas patikrintų priemonės teisėtumą, įskaitant jos pagrindimą.

61. Per posėdį Komisija atkreipė dėmesį į kai kuriuos neaiškumus, susijusius su EPPO reglamento geneze, ir patikslino dabartinę savo poziciją. Primintina, kad 2013 m. pasiūlyme buvo numatyta, jog padedančio EDP valstybės narės teismas turi atlikti visapusišką teisminę priemonių, kaip antai kratos ir poėmio, peržiūrą. Dabar pagrindinėje byloje Komisija laikosi kitokio požiūrio.

62. Siekdama pagrįsti savo dabartinę požiūrį Komisija paaikšino, kad 2013 m. pasiūlymas buvo parengtas prieš įsigaliojant ETO direktyvai. Toje direktyvoje nustatyta, kad tarpvalstybinio tyrimo priemonės pagrindimo klausimą turi spręsti išduodančioji valstybė narė ir jis gali būti ginčijamas tik tos valstybės narės teismuose<sup>37</sup>. Pasirodė, kad šis sprendimas, įtvirtintas toje tarpusavio pripažinimo priemonėje, veikia gerai. Taigi Komisija padarė išvadą, kad gerai, jog teisėkūros institucijos nepritarė jos pirminiam pasiūlymui, pagal kurį teismo leidimas turėtų priklausyti tik nuo padedančio EDP valstybės narės teisės, ir pakeitė šį pasiūlymą dabartiniu EPPO reglamento 31 straipsniu. Taigi per teisėkūros procedūrą jos pirminis pasiūlymas buvo gerokai patobulintas ir labiau atitinka bendradarbiavimo EPPO vykdančių tarpvalstybinius tyrimus reikalavimus.

<sup>35</sup> Žr. šios išvados 34 išnašą.

<sup>36</sup> EPPO reglamente numatyta galimybė pakeisti valstybę narę, kurioje vyksta tyrimas, iki tol, kol pagal 26 straipsnio 5 dalį priimamas sprendimas vykdyti baudžiamąjį persekiojimą (pagal EPPO reglamento 36 straipsnį).

<sup>37</sup> ETO direktyvos 22 konstatuojamoji dalis ir 14 straipsnio 2 dalis. Tai buvo pažymėta ir 2021 m. lapkričio 11 d. Sprendime *Gavanozov II* (C-852/19, EU:C:2021:902, 40 punktas).

## 2. *Mano siūlomas aiškinimas*

63. Apibendrinant galima teigti, kad abu variantai lemia skirtingus rezultatus. Vis dėlto juos abu sieja viena bendra samprata: EPPO sistema turėjo būti veiksmingas kovos su Europos Sąjungos finansiniams interesams žalą darančiais nusikaltimais mechanizmas. Tai apima ir tarpvalstybinių tyrimų mechanizmą. EPPO reglamentas padeda siekti šio teisėkūros tikslo<sup>38</sup>.

64. Pagal Teisingumo Teismo taikomą aiškinimo taisyklę, „kai Bendrijos teisės nuostata gali būti aiškinama keleriopai, pirmenybė turi būti teikiama aiškinimui, kuris padeda išsaugoti jos veiksmingumą“<sup>39</sup>. Pagal šią aiškinimo taisyklę pirmenybė teikiama antrajam variantui.

65. Vis dėlto, Austrijos ir Vokietijos vyriausybės nuomone, net jeigu norminiu požiūriu antrasis variantas yra pageidautinas, jis nėra galimas aiškinimo variantas, nes EPPO reglamento 31 straipsnio 3 dalies tekstas yra aiškus.

66. Iš tiesų, jeigu tekstas būtų aiškus, jam suteikus kitokią prasmę tai būtų galima vertinti kaip neteisėtą Teisingumo Teismo kišimąsi, kitaip tariant – kaip aiškinimą *contra legem*. Vis dėlto, ar iš tiesų 31 straipsnio 3 dalies tekstas yra toks aiškus?

67. Neabejotina, kad Austrijos ir Vokietijos vyriausybės mano, jog iš tiesų 31 straipsnio 3 dalis reiškia, kad būtent padedančio EDP valstybės narės teismas turi išduoti išankstinį leidimą atlikti kratą ir poėmį toje valstybėje, atlikdamas visapusišką peržiūrą. Nenuostabu, kad Austrijos ir Vokietijos vyriausybės gynė tokį aiškinimą Teisingumo Teisme, nes abi valstybės iš dalies pakeitė savo įstatymus, siekdamos atspindėti tokį EPPO reglamento aiškinimą<sup>40</sup>. Vis dėlto susidūrus su antrojo varianto šalininkų siūlomu lygiagrečiai taikomu taip pat įtikinamu aiškinimu tampa aišku, kad pirmasis variantas yra tik vienas iš galimų aiškinimo variantų. Pagal Sutartis jį pasirinkti turi Teisingumo Teismas. Jeigu Teisingumo Teismas pasirinktų antrąjį variantą, o ne pirmąjį, tai negali būti laikoma aiškinimu *contra legem*.

68. Mano nuomone, įtikinamiausias argumentas, kurį pateikė Austrijos ir Vokietijos vyriausybės, yra tas, kad taikant antrąjį variantą EPPO reglamento 31 straipsnio 3 dalis tampa nebeaktuali. Iš tiesų, jeigu 31 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad tyrimo priemonės pagrindimą reglamentuoja bylą tiriančio EDP valstybės teisė, o 32 straipsnyje nurodyta, kad priemonės vykdymą reglamentuoja padedančio EDP valstybės teisė, koks yra 31 straipsnio 3 dalies tikslas? Joje tik pakartotas tas pats taikytinos teisės atskyrimas, kiek tai susiję su išankstinio teismo leidimo klausimu. Kitaip tariant, jeigu 31 straipsnio 3 dalis būtų išbraukta, likusi 31 straipsnio dalis, siejama su 32 straipsniu, lemtų tą pačią išvadą, kuri pagal antrąjį variantą yra teisinga 31 straipsnio 3 dalies samprata. Taigi pagal pirmąjį variantą 31 straipsnio 3 dalis turi tam tikrą prasmę, kuri skiriasi nuo kitų to paties ir aplinkinių straipsnių nuostatų.

69. Pagal kitą Teisingumo Teismo taikomą aiškinimo taisyklę teisės nuostatų teksto negalima tiesiog nepaisyti, jam turi būti suteikta tam tikra reikšmė<sup>41</sup>. Atrodo, kad pagal šią aiškinimo taisyklę pirmenybė teikiama pirmajam variantui.

<sup>38</sup> Žr., pavyzdžiui, EPPO reglamento 14, 20 ir 54 konstatuojamąsias dalis ir 12 straipsnio 3 dalį bei 34 straipsnio 3 dalį.

<sup>39</sup> Pavyzdžiui, 2000 m. vasario 24 d. Sprendimas *Komisija / Prancūzija* (C-434/97, EU:C:2000:98, 21 punktą).

<sup>40</sup> Žr. šios išvados 7 ir 8 punktus.

<sup>41</sup> Pavyzdžiui, 2004 m. balandžio 1 d. Sprendimas *Komisija / Jégo-Quéré* (C-263/02 P, EU:C:2004:210, 36–38 punktai).

70. Vis dėlto, mano nuomone, 31 straipsnio 3 daliai galima suteikti reikšmę, peržengiančią EPPO reglamento 31 straipsnio 2 dalies ir 32 straipsnio ribas. Šioje nuostatoje išreikštas taikytinos teisės sistemos pasirinkimas konkrečiai teismų leidimams dėl pavestos priemonės, net jeigu toks pat rezultatas būtų pasiektas taikant tas dvi kitas nuostatas. Galėjo būti manoma, kad suformuluoti atskirą taisyklę, susijusią su teismo leidimams taikytina teise, būtina dėl sunkumų, kurių kilo dėl šio konkretaus klausimo per teisėkūros derybas. Todėl 31 straipsnio 3 dalies pertekliniu pobūdžiu negalima remtis kaip argumentu, pagrindžiančiu atsisakymą taikyti antrąjį variantą.

71. Jeigu pažvelgtume į pasekmes, kurių sukeltų Teisingumo Teismo pasirinktas vienas arba kitas aiškinimo variantas, akivaizdu, kad pasirinkus pirmąjį variantą EPPO tarpvalstybiniai tyrimai taptų mažiau veiksminga sistema nei ta, kuri buvo sukurta pagal ETO direktyvą. Taigi, jeigu teisės aktų leidėjo valia iš tiesų buvo sukurti veiksmingesnę sistemą, pasirinkus pirmąjį variantą reikėtų iš dalies pakeisti EPPO reglamentą, kad būtų galima veiksmingai vykdyti tarpvalstybinius tyrimus. Vadinasi, Teisingumo Teismo pasirinkimą taikyti pirmąjį variantą būtų galima vertinti kaip kvietimą Sąjungos teisės aktų leidėjui veikti. Vokietijos vyriausybės nuomone, tik toks sprendimas atitiktų teisinio saugumo reikalavimus.

72. Vis dėlto teisinis nesaugumas yra, nes yra daugiau nei vienas galimas aiškinimo variantas. Teisingumo Teismui pasirinkus pirmąjį arba antrąjį variantą ir pagal jį išaiškinus EPPO reglamento 31 straipsnio 3 dalies prasmę, teisinės painiavos nebeliks. Todėl man neatrodo, kad įstatymų leidėjo įsikišimas yra būtinas siekiant atkurti teisinį saugumą<sup>42</sup>.

73. Iš to, kas išdėstyta, darau išvadą, kad Teisingumo Teismas turėtų pasirinkti antrąjį variantą. Taigi EPPO reglamento 31 straipsnio 3 dalis turėtų būti suprantama taip, kad pagal ją padedančio EDP valstybės narės teismas gali peržiūrėti tik su tyrimo priemonės vykdymu susijusius aspektus, kartu pripažindamas bylą tiriančio EDP vertinimą, kad priemonė yra pagrįsta, nepaisant to, ar dėl jos išduotas išankstinis bylą tiriančio EDP valstybės narės teismo leidimas. Šis aiškinimas neprieštarauja 31 straipsnio 3 dalies tekstui ir geriau atitinka EPPO reglamento tikslą sukurti veiksmingą kovos su Europos Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiais nusikaltimais sistemą.

### 3. Pagrindinių teisių apsauga – „daugiau nei“ tarpusavio pripažinimas?

74. Veiksmingi tarpvalstybiniai tyrimai neabejotinai yra svarbus EPPO reglamento tikslas. Vis dėlto veiksmingumo negalima pasiekti pažeidžiant pagrindinių teisių apsaugą. Taigi Teisingumo Teismas gali pasirinkti antrąjį variantą kaip tinkamą EPPO reglamento 31 straipsnio 3 dalies aiškinimą tik tuo atveju, jeigu jį taikant užtikrinama pagrindinių teisių apsauga, reikalaujama pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją (toliau – Chartija).

75. Austrijos ir Vokietijos vyriausybių tvirtinimą, kad padedančio EDP valstybės narės teismams turėtų būti suteikti įgaliojimai atlikti visapusišką teisminę peržiūrą, galima suprasti kaip rūpinimąsi pagrindinių teisių apsauga. Europos Sąjungos valstybės narės yra sukūrusios nuoseklias baudžiamosios teisės sistemas. Pagrindinių teisių apsauga buvo kruopščiai įtraukta į jų

<sup>42</sup> Kita vertus, jeigu Teisingumo Teismas pasirinktų antrąjį variantą, reikėtų Austrijos ir Vokietijos teisės aktų leidėjų įsikišimo, nes dėl to tie įstatymai, kurie buvo pritaikyti prie pirmojo varianto, taptų prieštaraujantys EPPO reglamentui. Austrijos vyriausybė per posėdį pareiškė, kad apie tai žino ir kad, žinoma, jeigu Teisingumo Teismas nuspręstų EPPO reglamentą aiškinti kitaip, šios valstybės teisė turėtų būti suderinta su Sąjungos teise. Vis dėlto ši vyriausybė pakartojo, kad jos teisėje atsispindintis aiškinimas yra teisingas.

teisės aktus baudžiamojo persekiojimo ir sankcijų už nusikaltimus srityje, t. y. srityje, kurioje valstybės įgyvendina savo prievartos galias, darančias poveikį asmenų privačiam gyvenimui ir laisvėms.

76. Taigi nacionalinės baudžiamosios teisės sistemose priimtose materialinės ir procesinės baudžiamosios teisės nuostatose įtvirtintos nuo jų neatsiejamos pagrindinių teisių garantijos. Šios nuostatos yra tarpusavyje susijusios ir visos kartu saugo pagrindines teises<sup>43</sup>. Vis dėlto, kai viena nuostata paimama iš vienos sistemos ir perkeliama į kitą, pagrindinių teisių apsauga gali sumažėti: nors nuostata gerai veikė savo pirminėje teisės sistemoje, ji nebūtinai taip pat veiks kitoje sistemoje<sup>44</sup>.

77. Štai kodėl rėmimasis tarpusavio pripažinimu, reiškiantis tik kai kurių vienos teisės sistemos teisės nuostatų perkėlimą į kitą, kelia susirūpinimą dėl galimo pagrindinių teisių apsaugos susilpnėjimo<sup>45</sup>. Vis dėlto atsižvelgiant į tai, kad dabartinėje Sąjungos teisėje nėra nuoseklių nuostatų, reglamentuojančių visus nusikaltimų, už kuriuos vykdyti baudžiamąjį persekiojimą priklauso EPPO jurisdikcijai, aspektus arba procesinių nuostatų, reglamentuojančių EPPO vykdomą baudžiamąjį persekiojimą<sup>46</sup>, tarpusavio pripažinimo principo taikymas yra antras pagal gerumą būdas pašalinti kliūtis tarpvalstybiniam tyrimams.

78. Taigi turiu išnagrinėti antrojo varianto šalininkų argumentus, kad EPPO yra ne tarpusavio pripažinimo sistema, o *kažkas daugiau*. Sakyčiau atvirkščiai: kol nėra bendrų Sąjungos baudžiamosios teisės nuostatų, EPPO gali veikti tik remdamasi tarpusavio pripažinimu. Vis dėlto tarpusavio pripažinimo lygiai skiriasi, ir EPPO gali būti laikoma kol kas labiausiai išplėtotą tarpusavio pripažinimo priemone bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose srityje (a poskirsnis).

79. Taigi kyla klausimas, ar taikant EPPO reglamento 31 straipsnio 3 dalies aiškinimą, siūlomą šios išvados 73 punkte, kuris iš dalies grindžiamas tarpusavio pripažinimu, užtikrinamos pagrindinės įtariamųjų ir kaltinamųjų teisės vykdant tarpvalstybinius tyrimus. Tvirtinsiu, kad taip iš tiesų yra, ypač vertinant platesniame EPPO reglamento kontekste (b poskirsnis).

#### a) Tarpusavio pripažinimo baudžiamosiose bylose pobūdis

80. Rašytinėse pastabose ir per posėdį dalyviai išreiškė savo nuomonę dėl tarpusavio pripažinimo. Kaip tarpusavio pripažinimo mechanizmo pavyzdys buvo nurodyta ETO direktyva ir buvo tvirtinama, kad EPPO reglamentas yra *kažkas daugiau*. Per posėdį paklausti, ką konkrečiai reiškia

<sup>43</sup> Allegrezza, S. ir Mosna, A., „Cross-border Criminal Evidence and the Future European Public Prosecutor: One Step Back on Mutual Recognition?“ leidinyje Bachmaier Winter, L., *The European Public Prosecutor's Office. The Challenges Ahead*, Springer, 2018, p. 141 ir 146.

<sup>44</sup> Žr. įspūdingą straipsnį apie teisinius „transplantus“ ir teisinius dirgiklius: Teubner, G., „Legal irritants: Good Faith in British Law or How Unifying Law Ends Up in New Divergences“, vol. 61(1), *Modern Law Review*, 1998, p. 11.

<sup>45</sup> Žr., pavyzdžiui, šios išvados 43 išnašoje minėtą Allegrezza, S., ir Mosna, A., p. 145 ir 158 (jame akcentuojami pavojai pagrindinėms teisėms, kylantys, pavyzdžiui, dėl skirtingo lygio procesinių garantijų ir procesinių nuostatų dėl tyrimo priemonių vykdymo arba įrodymų rinkimo, ir teigiama, kad reikia papildomų garantijų, ypač susijusių su įrodymais). Dėl to paties klausimo iš anksto buvo įspėta Kaifa-Gbandi, M., „The Establishment of an EPPO and the Rights of Suspects and Defendants: Reflections upon the Commission's 2013 Proposal and the Council's Amendments“ leidinyje Asp. P., *The European Public Prosecutor's Office – Legal and Criminal Policy Perspectives*, Stifelsen Skrifter utgivna av Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet, 2015, p. 245 ir 246.

<sup>46</sup> Pasiūlymas dėl būsimo Sąjungos prokuroro veiklos sąlygų, kai jos sėkmė priklauso nuo materialinės baudžiamosios teisės suderinimo, buvo pateiktas dar Peers, S., „Mutual recognition and criminal law in the European Union: Has the Council got it wrong?“, vol. 41, *Common Market Law Review*, 2004, p. 5, p. 34.

tas *kažkas daugiau*, dalyviai pirmiausia atkreipė dėmesį į EPPO pobūdį: tai yra viena nedaloma įstaiga ir jos sprendimų neturėtų būti galima nepripažinti (kaip tai įmanoma pagal ETO direktyvą)<sup>47</sup>.

81. Sąvoka „tarpusavio pripažinimas“ buvo vartojama situacijai, kai vienoje valstybėje narėje priimtas individualus sprendimas (pavyzdžiui, nuosprendis, arešto orderis arba tyrimo orderis) pripažįstamas kitoje valstybėje narėje, apibūdinti. EPPO sistemoje nereikalaujama, kad padedančio EDP valstybė narė *pripažintų* prašymą dėl tyrimo priemonės tam, kad jis galėtų būti įgyvendintas, o tai yra įprastas veiksmas, kurį reikia atlikti dėl tarpvalstybinių baudžiamųjų procesų reglamentuojančių teisės aktų. Taigi teigiama, kad EPPO mechanizmas yra ne tarpusavio pripažinimo sistema, o kažkas daugiau.

82. Iš tiesų atsižvelgiant į tai, kad EPPO yra viena įstaiga<sup>48</sup>, jos decentralizuoti prokurorai yra šios įstaigos dalis. Būtų keista, jeigu vientisos įstaigos būtų prašoma pripažinti jos pačios sprendimus. Taigi, užuot reikalavus pripažinti tyrimo orderį, padedančiam EDP *pavedama priemonė*.

83. Vis dėlto kitoje valstybėje narėje išduoto dokumento (ir jo teisinių pasekmių) pripažinimo veiksmas yra ne tarpusavio pripažinimo principo esmė, o tik jo išraiška. Pagrindinė tarpusavio pripažinimo principo idėja yra ta, kad vienos valstybės narės teisės nuostatos yra pripažįstamos ir galioja kitoje valstybėje narėje, net jeigu jos skiriasi nuo sprendimų, įtvirtintų toje antroje valstybėje. Toks „kitos“ sistemos pripažinimas reikalauja didelio pasitikėjimo ta kita sistema.

84. Kadangi šiuo metu Sąjungos teisės aktų leidėjas nėra išsprendęs klausimo, kuris nagrinėjamas šioje byloje, kaskart susiklosčius tarpvalstybinei situacijai EPPO turi remtis vienos iš dalyvaujančių valstybių narių įstatymais, o tada kita valstybė narė turi jais pasitikėti.

85. Tarpusavio pripažinimą baudžiamosiose bylose įkvėpė šio principo taikymas vidaus rinkoje<sup>49</sup>. Priminsiu, kad tarpusavio pripažinimas, kaip pagrindinis Sutartimis sukurtos vidaus rinkos principas, buvo išplėtotas Teisingumo Teismo sprendime *Cassis de Dijon*<sup>50</sup>. Tai buvo įmanoma, nes atitinkamus nacionalinius įstatymus buvo galima bent minimaliai palyginti<sup>51</sup>.

86. Tarpusavio pripažinimas vidaus rinkoje lėmė reguliavimo mažinimą ir asmenų teisių išplėtimą valstybės reguliavimo laisvės sąskaita<sup>52</sup>.

87. Nors tarpusavio pripažinimas baudžiamosiose bylose taip pat reiškia reikalavimą pripažinti kitos valstybės narės teisėkūros pasirinkimus, jis neatitinka tikslios šio principo, taikomo vidaus rinkai, logikos. Šiuo atveju pripažinimo objektas yra teismo ir kiti suverenūs individualūs

<sup>47</sup> Argumentas, kad ETO sistema iš esmės yra paprastesnė ir veiksmingesnė nei EPPO reglamente įtvirtinti reglamentavimo sprendimai, pateiktas šios išvados 43 išnašoje minėtame Allegrezza, S. ir Mosna, A., p. 155 ir 156.

<sup>48</sup> Skirtingai nuo *Corpus Juris* idėjos sukurti vieną teisinę erdvę, kurios nepavyko įgyvendinti EPPO reglamente, sprendimas dėl vienos įstaigos yra sušvelnintas variantas, dėl kurio dalyvaujančioms valstybėms narėms pavyko susitarti. Žr. Mitsilegas, V. ir Giuffrida, F., „The European Public Prosecutor’s Office and Human Rights“ leidinyje Geelhoed, W., Erkelens, L. H. ir Meij, A. W. H., *Shifting Perspectives on the European Public Prosecutor’s Office*, TMC Asser Press, 2018, p. 89.

<sup>49</sup> „<...> pasiskolinus iš sąvokų, kurios labai gerai veikė kuriant bendrąją rinką, kilo mintis, kad teismų bendradarbiavimui taip pat galėtų būti naudinga tarpusavio pripažinimo sąvoka <...>“. 2000 m. liepos 26 d. Komisijos komunikatas Tarybai ir Europos Parlamentui. Galutinių sprendimų baudžiamosiose bylose tarpusavio pripažinimas. COM(2000) 495 *final*, Brussels, p. 2.

<sup>50</sup> 1979 m. vasario 20 d. Sprendimas *Rewe-Zentral* (120/78, EU:C:1979:42).

<sup>51</sup> Schmidt, S. K., „Mutual Recognition as a New Mode of Governance“, *Journal of European Public Policy*, vol. 14(5), 2007 p. 667, p. 669; Peers, S., „Mutual Recognition and Criminal Law in the European Union: Has the Council Got It Wrong?“, *Common Market Law Review*, vol. 41(1), 2004, p. 5, p. 20.

<sup>52</sup> Šios išvados 51 išnašoje minėtas Schmidt, S. K., p. 672. Perišin, T., *Free Movement of Goods and Limits of Regulatory Autonomy in the EU and WTO*, T.M.C. Asser Press, 2008, p. 23.



valstybių narių sprendimai, kai vienos valstybės narės jėgos monopolis pradamas taikyti kitoje valstybėje narėje<sup>53</sup>. Asmuo tampa laisvo judėjimo tarp valstybių narių objektu, o nebe subjektu<sup>54</sup>. Iš tarpusavio pripažinimo kylantis reguliavimo priemonių nebuvimas vidaus rinkoje baudžiamosiose bylose virsta įpareigojimu valstybei narei aktyviai naudoti savo jėgos monopolį<sup>55</sup>.

88. Tam, kad tarpusavio pripažinimas veiktų baudžiamosiose bylose, būtinas didelis tarpusavio pasitikėjimas. Šis pasitikėjimas yra susijęs su kitos valstybės įsipareigojimu apsaugoti pagrindines subjekto, kuriam taikomos valstybės prievartos priemonės, teises<sup>56</sup>.

89. Tai yra visų tarpusavio pripažinimo priemonių, pavyzdžiui, ETO direktyvos, pagrindas. Vis dėlto, net jeigu tarpusavio pasitikėjimas būtinas, jo negalima primesti<sup>57</sup>. Taigi dabartinės tarpusavio pasitikėjimo priemonės taip pat atspindi tam tikrą nepasitikėjimą. Tai atsispindi nuostatose, pagal kurias tam tikromis aplinkybėmis leidžiama netaikyti pripažinimo<sup>58</sup>, baudžiamąjo proceso aspektų derinime Sąjungos lygmeniu<sup>59</sup> ir su tuo susijusios jurisprudencijos raidoje<sup>60</sup>.

90. Šioje byloje šalis rėmėsi ETO direktyva, siekdama aptarti šios tarpusavio pripažinimo sistemos skirtumus ir panašumus, palyginti su EPPO reglamentu. Taigi norėčiau trumpai aptarti ETO direktyvą.

91. ETO direktyva buvo priimta pagal SESV 82 straipsnį, siekiant pagerinti tarpvalstybinius tyrimus, ir yra pagrįsta tarpusavio pripažinimu. Pagal joje įtvirtintą sistemą valstybės narės institucija<sup>61</sup> gali išduoti Europos tyrimo orderį (toliau – ETO), kai tai būtina tyrimui atlikti per vidaus baudžiamąjį procesą. Nėra nustatyta sąlygos, kad nusikaltimas turi kenkti Europos

<sup>53</sup> Nicolaïdis, K., „Trusting the Poles? Constructing Europe through Mutual Recognition“, *Journal of European Public Policy*, vol. 14(5), 2007, p. 685.

<sup>54</sup> Šios išvados 51 išnašoje minėtas Peers, S., p. 24.

<sup>55</sup> Šios išvados 51 išnašoje minėtas Peers, S., p. 25.

<sup>56</sup> Tai pripažino Teisingumo Teismas. Žr., pavyzdžiui, 2014 m. gruodžio 18 d. Nuomonę 2/13 (*Europos Sąjungos prisijungimas prie EŽTK*) (EU:C:2014:2454, 191 punktą), kurioje Teisingumo Teismas nurodė, kad tarpusavio pasitikėjimo principas „reikalauja, kad, kiek tai susiję su laisvės, saugumo ir teisingumo erdve, kiekviena valstybė manytų, jog, išskyrus atvejus, kai yra išimtinių aplinkybių, visos kitos valstybės narės paiso Sąjungos teises ir ypač šioje teisėje įtvirtintų pagrindinių teisių“.

<sup>57</sup> Iglesias Sánchez, S. ir González Pascual, M., „Fundamental Rights at the Core of the EU AFSJ“ leidinyje Iglesias Sánchez, S. ir González Pascual, M., *Fundamental Rights in the EU Area of Freedom, Security and Justice*, Cambridge University Press, 2021, p. 8 ir 9 (jame teigiama, kad pagrindinių teisių klausimai paskatino laipsnišką tarpusavio pasitikėjimo ribojimą, atspindintį Teisingumo Teismo jurisprudencijos raidoje ir teigiamame suderinime LSTE).

<sup>58</sup> Žr., pavyzdžiui, 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimo dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos (OL L 190, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t. p. 34) su pakeitimais, padarytais 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR, iš dalies keičiančiu Pamatinius sprendimus 2002/584/TVR, 2005/214/TVR, 2006/783/TVR, 2008/909/TVR ir 2008/947/TVR ir stiprinančiu asmenų procesines teises bei skatinančiu tarpusavio pripažinimo principo taikymą sprendimams, priimtiems atitinkamam asmeniui asmeniškai nedalyvavus teisminiame nagrinėjime (OL L 81, 2009, p. 24), 3, 4 ir 4a straipsnius ir ETO direktyvos 11 straipsnį.

<sup>59</sup> Žr., pavyzdžiui, 2012 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2012/13/ES dėl teisės į informaciją baudžiamajame procese (OL L 142, 2012, p. 1). Taip pat žr. 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2016/343 dėl tam tikrų nekaltumo prezumpcijos ir teisės dalyvauti nagrinėjant baudžiamąją bylą teisme aspektų užtikrinimo (OL L 65, 2016, p. 1).

<sup>60</sup> Jurisprudencija, kurioje leidžiama numatyti papildomus būdus nevykdyti Europos arešto orderio, įtvirtinta 2016 m. balandžio 5 d. Sprendime *Aranyosi ir Căldăraru* (C-404/15 ir C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 93 ir 94 punktai) ir 2019 m. spalio 15 d. Sprendime *Dorobantu* (C-128/18, EU:C:2019:857, 52 ir 55 punktai).

<sup>61</sup> Pagal ETO direktyvos 2 straipsnio c punktą išduodančioji institucija gali būti „teisėjas, teismas, tiriantysis teisėjas ar prokuroras, kompetentingas atitinkamoje byloje“, taip pat „bet kuri kita kompetentinga institucija, kaip apibrėžė išduodančioji valstybė“, kai ETO patvirtina išduodančiosios valstybės teisėjas, teismas, ikiteisminio tyrimo teisėjas arba prokuroras. Tai platesnė sąvoka nei sąvoka „išduodančioji teisminė institucija“, kiek tai susiję su Europos arešto orderiu – ši neapima prokuroro. Konkrečiai dėl šio skirtumo žr. 2020 m. gruodžio 8 d. Sprendimą *Staatsanwaltschaft Wien (Suklastoti mokėjimo nurodymai)* (C-584/19, EU:C:2020:1002, 74 ir 75 punktai).

Sąjungos finansiniams interesams: svarbu tik tai, kad tyrimo priemonę reikia vykdyti ne toje valstybėje narėje, kurioje vyksta pagrindinis tyrimas, įskaitant atvejus, kai vykdančiosios valstybės narės kompetentingos institucijos jau turi tam tikrų įrodymų<sup>62</sup>.

92. Valstybės narės institucija gali išduoti ETO esant dviem sąlygoms. Pirma, išduoti ETO turi būti būtina ir proporcinga baudžiamojo proceso tikslais, atsižvelgiant į įtariamąjį arba kaltinamąjį teisės, ir, antra, ETO nurodytą priemonę būtų galima nurodyti vykdyti tokiomis pačiomis sąlygomis panašioje nacionalinėje byloje<sup>63</sup>.

93. Šie materialiniai ETO išdavimo pagrindai gali būti ginčijami tik pareiškiant ieškinį išduodančiojoje valstybėje<sup>64</sup>. Taigi iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad materialinių aspektų vertinimą gali atlikti tik išduodančioji valstybė – toks sprendimas labai supaprastina ETO naudojimą ir, be abejo, rodo didelį tarpusavio pasitikėjimą. Ar taip yra iš tikrųjų?

94. Pirma, ETO direktyvos 14 straipsnio 2 dalyje iš tiesų numatyta, kad ETO išdavimo pagrindai gali būti ginčijami tik išduodančiojoje valstybėje, tačiau „nedarant poveikio pagrindinių teisių garantijoms vykdančiojoje valstybėje“<sup>65</sup>. Ši nuostata toliau plėtojama ETO direktyvos 11 straipsnio 1 dalies f punkte, kuriame nustatyta, kad vykdančiojoje valstybėje gali būti atsisakyta pripažinti ar vykdyti ETO, kai „esama pagrįstų priežasčių manyti, kad ETO nurodytos tyrimo priemonės vykdymas nebūtų suderinamas su vykdančiosios valstybės narės įsipareigojimais pagal ES sutarties 6 straipsnį ir su Chartija“<sup>66</sup>. Nelygu sąvokos „pagrįstos priežastys“ aiškinimas, atrodo, kad minėta nuostata leidžia vykdančiajai valstybei kontroliuoti pagrindinių teisių laikymąsi išduodančiojoje valstybėje. Be to, pagal ETO direktyvos 10 straipsnio 3 dalį vykdančiajai institucijai leidžiama pakeisti ETO nurodytą tyrimo priemonę, jeigu ta kita priemone toks pat rezultatas būtų pasiektas mažiau pažeidžiant privatumą.

95. Atsižvelgiant į pirma pateiktą trumpą apžvalgą sunku teigti, kad ETO direktyvoje išlaikomas didelis tarpusavio pasitikėjimas. Vykdančioji institucija išsaugo gana didelę diskreciją abejoti pagrindinių teisių apsaugos lygiu arba proporcingumo principo taikymu išduodančiojoje valstybėje.

96. Palyginti, pavyzdžiui, su Europos arešto orderio (toliau – EAO) sistema, kurioje nustatyti riboti privalomo ir neprivalomo atsisakymo jį vykdyti pagrindai, ETO direktyvoje vykdančiajai institucijai suteikta didesnė veiksmų laisvė. Atsižvelgdami į šį palyginimą, EAO sistemą galime vadinti šiek tiek tvirtesnio tarpusavio pripažinimo sistema. Nė viena iš jų nėra išsami, nes jose vis dar daugiausia dėmesio skiriama individualių sprendimų pripažinimui, o vykdančioji valstybė narė vis dar gali atsisakyti juos pripažinti<sup>67</sup>.

97. Taigi tarpusavio pripažinimą reikia vertinti pagal tam tikrą jo laipsnį.

<sup>62</sup> ETO direktyvos 1 straipsnio 1 dalis.

<sup>63</sup> ETO direktyvos 6 straipsnio 1 dalis.

<sup>64</sup> 2021 m. gruodžio 16 d. Sprendimas *Spetsializirana prokuratura (Vežimo ir vietos nustatymo duomenys)* (C-724/19, EU:C:2021:1020, 53 punktas) (kuriame Teisingumo Teismas pažymėjo, kad vykdančioji institucija negali peržiūrėti ETO atitikties direktyvoje nustatytoms jo išdavimo sąlygoms, nes priešingu atveju būtų pažeista tarpusavio pasitikėjimo sistema, kuria grindžiama ši direktyva).

<sup>65</sup> Taip pat žr. ETO direktyvos 22 konstatuojamąją dalį.

<sup>66</sup> Taip pat žr. ETO direktyvos 19 konstatuojamąją dalį.

<sup>67</sup> Dėl argumento, kad tarpusavio pripažinimas pagal Sąjungos teisę yra ribotas ta prasme, kad nėra automatinio pripažinimo vykdančiojoje valstybėje narėje, žr. Möstl, M., „Preconditions and Limits of Mutual Recognition“, *Common Market Law Review*, vol. 47(2), Kluwer Law International, 2010, p. 405, p. 412, 418, 420.

98. Atsižvelgiant į tai, argumentui, kad EPPO sistema yra *kažkas daugiau* nei tarpusavio pripažinimas, būtų galima pritarti, jeigu jis būtų suprantamas kaip teiginys, kad EPPO sistemoje įtvirtintas kitokio – aukštesnio – laipsnio tarpusavio pripažinimas.

99. Vis dėlto *kažkas daugiau* negali reikšti kažko *kito*. Kitaip tariant, tai negali reikšti, kad EPPO sistema negrindžiama tarpusavio pripažinimo principu, pagal kurį reikalaujama pasitikėjimo kitų valstybių narių teisės sistemomis. Būtent šis sistemoje įdiegtas principas leidžia pripažinti kitų valstybių narių taisykles, net jeigu jos skiriasi. Tam, kad būtų galima taikyti šį principą, kaip ir visose kitose tarpusavio pripažinimo priemonėse, reikalaujama pasitikėjimo, kad visos valstybės narės saugo pagrindines teises.

100. Apskritai tarpusavio pripažinimas baudžiamosiose bylose nėra vientisa sąvoka, o skirtinguose LSTE mechanizmuose ji yra įvairaus laipsnio.

101. Jeigu sutiktume, kad tarpusavio pripažinimas baudžiamosiose bylose yra įvairaus laipsnio, EPPO reglamentas iš tiesų yra kol kas pažangiausias teisės aktas, tačiau net ir jame nėra įtvirtinta visiško tarpusavio pripažinimo<sup>68</sup>. EPPO yra viena įstaiga, o paskirtas tarpvalstybines priemones iš tiesų reikia ne *pripažinti*, o tik įgyvendinti. Vis dėlto, nesant suderinimo, pagrindinės įtariamųjų ir kaltinamųjų teisės turi būti užtikrinamos EPPO skolinantis įvairias nacionalines materialines ir procesines baudžiamąsias nuostatas, pavyzdžiui, tarpvalstybinių tyrimų atveju.

#### *b) Pagrindinių teisių garantijos EPPO reglamente*

102. Kadangi vienos valstybės narės taisyklės taikomos teismo leidimui taikyti tyrimo priemones, kurios bus vykdomos kitoje valstybėje narėje, gali susilpnėti pagrindinių teisių apsauga arba net atsirasti jos spragų.

103. EPPO reglamento 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad EPPO „užtikrina, kad vykdant jos veiklą būtų gerbiamos Chartijoje įtvirtintos teisės“<sup>69</sup>. Ar EPPO reglamentas leidžia vykdyti šią pareigą, kiek tai susiję su tarpvalstybiniais tyrimais? Manau, kad taip.

104. Kalbu apie keletą EPPO reglamente numatytų mechanizmų, kurie patvirtina šią išvadą. Pirma, bendradarbiavimo mechanizmą tarp bylą tiriančio ir padedančio EDP (EPPO reglamento 31 straipsnio 5 dalis)<sup>70</sup>; antra, EPPO reglamento 41 straipsnį, kuriame kalbama apie pagrindinių teisių apsaugos apimtį; ir, trečia, reikalavimą, kad visos valstybės narės užtikrintų EPPO procesinių aktų teisminę peržiūrą (EPPO reglamento 42 straipsnio 1 dalis). Kiekvieną iš jų išnagrinėsiu iš eilės.

105. Pirma, kaip pažymėjo EPPO ir Komisija, EPPO reglamente nenumatyta nepripažinimo pagrindų. Atvirkščiai, siekiant atsižvelgti į padedančio EDP valstybės narės teisės aktų reikalavimus ir ištaisyti galimus prašymo dėl tyrimo priemonės trūkumus, EPPO sistema grindžiama vidaus dialogu tarp bylą tiriančio ir padedančio EDP. Pagal

<sup>68</sup> Ta pati išvada padaryta ir šios išvados 48 išnašoje minėtame Mitsilegas, V. ir Giuffrida, F., p. 89.

<sup>69</sup> Žinoma, ši nuostata yra tik konkretesnė visų Europos Sąjungos institucijų pareigos gerbti Chartiją, įtvirtintos jos 51 straipsnio 1 dalyje, išraiška.

<sup>70</sup> EPPO reglamento 31 straipsnio 5 dalyje nustatyta: „Kai padedantis Europos deleguotasis prokuroras mano, kad: a) pavedimo aktas nėra išsamus arba jame yra akivaizdi reikšminga klaida; b) dėl pagrįstų ir objektyvių priežasčių priemonės negali būti imtasi per pavedimo akte nurodytą laikotarpį; c) alternatyvia, tačiau mažiau privatumą pažeidžiančia priemone būtų pasiekiami tokių pačių rezultatų kaip ir pavesta priemone; arba d) pavesta priemonė jo valstybės narės teisėje nenumatyta arba pagal tą teisę jos nebūtų galima taikyti panašioje nacionalinėje byloje, jis informuoja apie tai savo prižiūrintį Europos prokurorą ir konsultuojasi su bylą tiriančiu Europos deleguotuoju prokuroru, kad išspręstų tą klausimą dvišaliu pagrindu“.

EPPO reglamento 31 straipsnio 5 dalį abu EDP bendradarbiauja, siekdami veiksmingai atlikti tyrimą ir nepažeisti pagrindinių teisių apsaugos<sup>71</sup>. Ši vidaus bendradarbiavimo sistema yra vienas iš svarbių elementų užtikrinant pagrindinių teisių apsaugą EPPO sistemoje.

106. Visų pirma padedantis EDP gali informuoti prižiūrintį Europos prokurorą ir konsultuotis su byla tiriančiu EDP, kai kyla klausimų dėl pavestos priemonės. Ypač svarbios situacijos, nurodytos EPPO reglamento 31 straipsnio 5 dalies c ir d punktuose: kai mažiau privatumą pažeidžiančia priemone būtų galima pasiekti tų pačių rezultatų ir kai pavesta priemonė nenumatyta arba jos nebūtų galima taikyti panašioje nacionalinėje byloje.

107. Vertinimas, kad mažiau privatumą pažeidžiančia priemone būtų pasiektas toks pats rezultatas, atitinka ETO direktyvos 10 straipsnio 3 dalį, pagal kurią vykdančioji institucija gali pakeisti ETO nurodytą priemonę. Dar svarbiau yra tai, kad tai reiškia, jog padedantis EDP raginamas atlikti pavestos priemonės proporcingumo analizę ir taip ją papildomai patikrinti.

108. Negalėjimas taikyti tokios pačios priemonės panašioje nacionalinėje byloje yra aplinkybė, taip pat numatyta ETO direktyvos 10 straipsnio 1 dalies b punkte, ir tam tikrais atvejais pagal ETO direktyvos 11 straipsnio 1 dalies c punktą yra nevykdymo pagrindas. Jeigu abu EDP negali susitarti per septynias dienas, pagal EPPO reglamento 31 straipsnio 7 dalį klausimas perduodamas nuolatinei kolegijai, kad ši priimtų galutinį sprendimą. Galiausiai priemonė gali būti taikoma, nepaisant padedančio EDP išreikštų abejonių. Vis dėlto EPPO yra suinteresuota, kad vykdam tarpvalstybinį tyrimą surinkti įrodymai galėtų būti panaudoti bylos nagrinėjimo teisme etape<sup>72</sup>. Taigi mažai tikėtina, kad nuolatinė kolegija patvirtintų priemonę, kuri yra nepriimtina vienoje iš dalyvaujančių teisės sistemų.

109. Nors vidaus bendradarbiavimo tarp byla tiriančio ir padedančio EDP sistema gali tam tikru mastu sumažinti pagrindinių teisių pažeidimo pavojų<sup>73</sup>, negalima manyti, kad EPPO yra nepriekaištinga.

110. Dėl to EPPO reglamente numatyti papildomi mechanizmai, leidžiantys kontroliuoti EPPO veiksmus atliekant tarpvalstybinius tyrimus.

111. Pirma, EPPO reglamento 41 straipsnyje išsamiau išdėstytos konkrečios įtariamųjų ir kaltinamųjų teisės per EPPO procedūras. Jame daroma nuoroda į Chartijoje nustatytus apsaugos standartus (1 dalis), į apsaugą, garantuojamą įvairiuose Sąjungos mechanizmuose, kuriais derinami tam tikri valstybių narių baudžiamojo proceso aspektai (2 dalis)<sup>74</sup>, ir į visas procesines teises, kurias suteikia taikytina nacionalinė teisė (3 dalis)<sup>75</sup>.

<sup>71</sup> Šiuo klausimu žr. šios išvados 15 išnašoje minėtą Herrnfeld, H. H., p. 293–295. Įdomu tai, kad S. Allegrezza ir A. Mosna mano, jog dviejų EDP bendradarbiavimo mechanizmas trukdo supaprastinti ir pagreitinti tarpvalstybinius tyrimus, ypač dėl to, kad tyrimo priemonei vykdyti nėra nustatyta jokie terminai. Šios išvados 43 išnašoje minėtas Allegrezza, S. ir Mosna, A., p. 154 ir 155.

<sup>72</sup> Kalbant apie įrodymų priimtinumą, pažymėtina, jog EPPO reglamento 37 straipsnio 1 dalyje numatyta tik tai, kad nacionaliniame teisme negalima atsisakyti priimti įrodymus vien dėl to, kad jie buvo surinkti kitoje valstybėje narėje arba pagal kitos valstybės narės teisę.

<sup>73</sup> S. Allegrezza ir A. Mosna daro išvadą, kad dviejų EDP bendradarbiavimo procedūra iš tikrųjų reiškia, kad bus laikomasi abiejų atitinkamų valstybių narių įstatymų. Šios išvados 43 išnašoje minėtas Allegrezza, S. ir Mosna, A., p. 153.

<sup>74</sup> Įskaitant teisę į vertimą žodžiu ir raštu, teisę į informaciją ir galimybę susipažinti su bylos medžiaga, teisę turėti advokatą bei teisę susisiekti su trečiaisiais asmenimis ir reikalauti, kad jie būtų informuoti sulaikymo atveju, teisę tylėti ir teisę į nekaltumo prezumpciją, taip pat teisę į teisinę pagalbą.

<sup>75</sup> Aiškiai įskaitant galimybę pateikti įrodymus, prašyti, kad būtų paskirti ekspertai, kad ekspertai atliktų tyrimą ir būtų apklausti liudytojai, taip pat prašyti, kad EPPO gautų tokias priemones gynybos vardu.

112. Antra, EPPO reglamento 42 straipsnio 1 dalyje reikalaujama, kad visada būtų galima atlikti teisminę tyrimo priemonių peržiūrą. Todėl, jeigu nebūtų atlikta išankstinės teisminės peržiūros arba jeigu dėl dviejų teisės sistemų (vienos – priemonei pagrįsti, kitos – jai vykdyti) taikymo kartu atsirastų tam tikrų pagrindinių teisių apsaugos spragų, priemonės *a posteriori* teisminė peržiūra padėtų ištaisyti bet kokią galimą pažeidimą<sup>76</sup>.

113. EPPO reglamentu užtikrinama aukšto lygio pagrindinių teisių apsauga. Iš tiesų tam tikrais atvejais ir kai kurių valstybių narių požiūriu dėl to gali sumažėti ankstesnis asmens teisių apsaugos lygis. Nepaisant to, šios teisės saugomos bent jau Chartijos ir Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK) lygmeniu. Juk dėl derinimo neišvengiamai susilpnėja pagrindinių teisių apsauga valstybėse narėse, kuriose anksčiau apsaugos lygis buvo aukštesnis<sup>77</sup>, nebent aukščiausias standartas būtų patvirtintas kaip bendra taisyklė.

114. Vis dėlto tokia yra bendros ateities kūrimo kaina.

115. Darytina išvada, kad, kiek tai susiję su tarpvalstybiniais tyrimais, EPPO reglamente įtvirtinta labai išplėtotą tarpusavio pripažinimo sistema. Net jeigu jame nenumatyta galimybės atsisakyti vykdyti bylą tiriančio EDP sprendimą, pagal kurį būtina imtis tyrimo priemonės kitoje valstybėje narėje nei ta, kurioje atliekamas pagrindinis tyrimas, jame numatyta įvairių apsaugos priemonių, užtikrinančių pagrindinių teisių apsaugą. Taigi aiškinant EPPO reglamento 31 straipsnio 3 dalį taip, kad pagal ją kompetencija peržiūrėti tarpvalstybinio tyrimo priemonę padalyta tarp bylą tiriančio ir padedančio EDP valstybių narių teismų teisės sistemų, nekyla pavojaus pagrindinių teisių apsaugai. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui taikyti EPPO reglamento 31 ir 32 straipsnių aiškinimą, nurodytą šios išvados 73 punkte.

### III. Išvada

116. Atsižvelgdama į išdėstytus argumentus siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Oberlandesgericht Wien* (Vienos aukštesnysis apygardos teismas, Austrija) pateiktus prejudicinius klausimus:

1. 2017 m. spalio 12 d. Tarybos reglamento (ES) 2017/1939, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas Europos prokuratūros įsteigimo srityje (toliau – EPPO reglamentas), 31 straipsnio 3 dalis ir 32 straipsnis

turi būti aiškinami taip, kad tarpvalstybinių tyrimų atveju teismas, išduodantis leidimą taikyti priemonę, kuri turi būti vykdoma padedančio Europos deleguotojo prokuroro valstybėje narėje, gali vertinti tik su tyrimo priemonės vykdymu susijusius aspektus.

2. EPPO reglamento 31 straipsnio 3 dalis ir 32 straipsnis

<sup>76</sup> Pagal analogiją žr. generalinio advokato J. Richard de la Tour išvadą byloje *MM* (C-414/20 PPU, EU:C:2020:1009, 133 punktas); joje jis paaiškino, kad siekiant užtikrinti veiksmingą teisminę gynybą turi būti sudaryta galimybė kontroliuoti Europos arešto orderio išdavimo sąlygas paskesnėje baudžiamojo proceso stadijoje nei prašomo perduoti asmens perdavimas, jeigu nebuvo nustatyta jokių teisių gynimo priemonių ankstesnėje stadijoje.

<sup>77</sup> Aiškus to pavyzdys – standartų, taikomų teismo procesams *in absentia*, suderinimas. Kaip paaiškėjo Sprendime *Melloni* aptartu atveju, Pagrindų sprendimo dėl EAO 4a straipsnyje pasirinktas sprendimas neatitiko Ispanijoje taikomos apsaugos lygio. Vis dėlto, kaip žinoma, Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad tais atvejais, kai Sąjungoje vyksta derinimas, aukštesni nacionaliniai standartai negali trukdyti abipusio pasitikėjimo sistemos veiksmingumui. 2013 m. vasario 26 d. Sprendimas *Melloni* (C-399/11, EU:C:2013:107, 62–64 punktai).

turi būti aiškinami taip, kad tarpvalstybinių tyrimų atveju padedančio Europos deleguotojo prokuroro valstybės narės teismas turi pritarti bylą tiriančio Europos deleguotojo prokuroro vertinimui, kad priemonė yra pagrįsta, nepaisydamas to, ar šiai priemonei yra išduotas išankstinis bylą tiriančio Europos deleguotojo prokuroro valstybės narės teismo leidimas.